

Araştırma Makalesi • Research Article

Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyumları: Akran Desteğinin Yordayıcı Rolü

Adaptation of Freshmen of Faculty of Education to University Life: Predictive Role of Peer Support

Nilgün Öztürk ^{a,*}

^a Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Malatya/Türkiye.
ORCID: 0000-0003-2593-9076

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 09 Eylül 2019
Düzeltilme tarihi: 01 Aralık 2019
Kabul tarihi: 06 Aralık 2019

Anahtar Kelimeler:

Üniversite yaşamına uyum
Birinci sınıf öğrencisi
Akran desteği

ÖZ

Bu araştırma, akran desteğinin üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerini yordamadaki rolünü incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 468 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği” ve “Akran Desteği Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizi için Basit Regresyon Analizi yöntemi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin üniversite yaşamına uyumları ile akran desteği arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Bulgular, akran desteğinin üniversite yaşamına uyumu anlamlı bir şekilde yordadığını göstermiştir. Bulgular alan yazın ışığında tartışılmış ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 09 September 2019
Received in revised form 01 December 2019
Accepted 06 December 2019

Keywords:

Adaptation to university life,
University first-year students
Peer support

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the role of peer support predicts the level of university adaptation of first year university students. In this study, correlational survey method was used. Study sample of the research consisted of 468 students from the faculty of educational sciences. University Life Adaptation Scale and Peer Support Scales were used for data collection. Data obtained from the research were analysed by Simple Linear Regression Analysis and Pearson Moments Multiplier Correlation Coefficient. As a result of the study, it was determined that there was a positive and meaningful relationship between students' adaptation to university life and peer support. The results showed that peer support was predictors adaptation to university life. Findings were discussed under the light of literature.

1. Giriş

Üniversiteler, evrensel değerlere sahip, akılcı, sorgulayan, bilimsel düşünen, üretken, sorumlu ve etik değerleri geliştirip koruyan bireyler yetiştirmeyi hedefleyen (Gültekin, Çelik ve Nas, 2008), öğrencilerin potansiyellerini geliştiren ve öğrenme fırsatı sağlayan kurumlardır. Üniversite yaşamı, birçok genç için eşsiz bir gelişim ve büyüme dönemidir (Yeh, 2006). Türkiye’de üniversite eğitimi almak isteyen adayların, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından

düzenlenen Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı’na (YKS) girmeleri ve bir bölüme yerleşebilmeleri için istenilen puanı elde etmiş olmaları gerekmektedir. 2018’de YYS’ye toplam 2.381.412 aday başvuruda bulunmuş olup, bu adayların 394.945’i lisans, 316.037’si ön lisans ve 146.258’i açık öğretim fakültesi olacak şekilde toplam 857.240’ı YYS sınavında bir programa yerleşmiştir (ÖSYS Basın Duyurusu, 2018). Yüksek Öğretim Kurumları sınavına giren adayların %

* Sorumlu yazar/*Corresponding author.*
e-posta: nilgun.ozturk@inonu.edu.tr

35.99'u bu sınavı başarıyla tamamlayıp üniversite öğrencisi olmaya hak kazanmıştır. Bu oran, üniversite eğitimi almak isteyen adayların büyük çoğunluğunun stresli ve zorlu bir sınav sürecinden geçerek üniversite öğrencisi olmayı başardıklarını gösterir niteliktedir.

Üniversite sınavını kazanıp üniversite öğrenimine yeni başlayacak olan öğrencilerin büyük çoğunluğu, yaşamlarının bu yeni uyum döneminde neşe ve olumlu beklenti duygularını yoğun olarak yaşıyor görünmektedirler (Jackson, Pancer, Pratt ve Hunsberger, 2000). Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler ilk haftaları; ebeveyn kontrolünün olmadığı, yeni ve farklı birçok etkinliğin yapıldığı, yeni insanlarla tanışılan bir yaşam olarak öngörmektedir. Ayrıca, öğrenciler bu süreçte üniversitenin kişisel, sosyal ve entelektüel gelişim için önemli fırsatlar sunmasını da beklemektedirler. Bu uyum sürecinde, öğrencilerin beklentilerinin çoğu gerçekleşiyor olmasına rağmen; öğrencilerin üniversite öncesi beklentilerini içeren olumlu duygular zamanla yerini olumsuz duygulara bırakmaktadır (Pancer, Hunsberger, Pratt ve Alisat, 2000). Çünkü, üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için üniversite yaşamına başlamak, sadece heyecan verici değil; aynı zamanda sıkıntılı ve zorlayıcı bir yaşantı olarak değerlendirilmektedir (Tao, Dong, Pratt, Hunsberger ve Pancer, 2000). Clinciu (2013) üniversiteye devam etmenin, öğrencilerin yaşam seyrini değiştirebilecek, çok zorlu bir deneyim olduğunu belirtmektedir.

Üniversite yaşamı, her ne kadar ergenlikten yetişkinliğe geçiş sürecinde öğrencilere özerk bir yetişkin olmak için birçok olanak sunsa da (Barker ve Galambos, 2007; Uehara, Takeuchi, Kubota, Oshima ve Ishikawa, 2010) bu süreç farklı bir ortama uyum sağlamakla ilgili bir takım zorlukları da beraberinde getirmektedir (Aspinwall ve Taylor, 1992; Leong, Bonz ve Zachar, 1997). Dolayısıyla üniversite eğitimine başlamak, üniversite birinci sınıf öğrencisi için stres içeren bir yaşantı olabilmektedir (Dyson ve Renk, 2006; Gall, Evans ve Bellerose, 2000; Winter ve Yaffe, 2000). Öğrencilerin stres düzeylerinin kayıt işlemleri sonrası anlamlı bir şekilde arttığı da görülmektedir (Kreig, 2013). Büyük olasılıkla ilk kez ailelerinden ayrılan öğrenciler, bu dönemde birçok sorun ve zorlukla karşı karşıya kalmaktadır (Chang vd., 2007). Evden ayrılmak, ebeveynlere ve yerleşik sosyal ağların diğer üyelerine (örneğin, arkadaşlar, kardeşler) doğrudan bağımlılığın azalması ve bireysel yaşam sorumluluğunun da artmasını beraberinde getirmektedir (Montgomery ve Côte, 2003). Bir başka deyişle, üniversite öğrencilerinden geçmişte yapmadıkları birçok görev ve sorumluluğu (çamaşır yıkamak, bütçeyi yönetmek, vb.) yerine getirmeleri beklenmektedir (Mattanah, Handcock ve Brand, 2004). Öğrencilerin önemli bir kısmı, üniversite yaşamının ilk yılında yabancı bir yerleşkeye ve yaşam düzenine uyum sağlamak (Tao vd., 2000), akademik olarak daha fazla çaba göstermek (Levitz ve Noel, 1989), öğrenme için içsel motivasyon geliştirmek (Mattanah vd., 2004), akademik çalışmalarda karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek (Dunkel-Schetter ve Lobel, 1990; Tao vd., 2000), zamanı iyi yönetmek (Mattanah vd., 2004), ders seçimi, sınav kaygısı, akademik rekabet, akademisyenlerle ilişkiler, akademik çalışmaları ve kişisel talepleri dengeleme, (Grayson ve Meilman, 1992) yeni bir akran grubu ile tanışmak (Dunkel-Schetter ve Lobel, 1990; Tao vd., 2000) durumunda kalmaktadır.

Bu bulgulardan da anlaşılacağı gibi, üniversite eğitimine başlayan öğrenciler, kendilerini farklı bir sosyal ve akademik

çevre içinde bulmaktadırlar. Bu yeni yaşantının, üniversite eğitimine yeni başlayan öğrenciler için akademik çalışma, insan ilişkileri ve sosyal yaşam açısından birçok değişimi ve zorluğu beraberinde getirdiğine ilişkin araştırma bulgularına rastlanmaktadır (Aladağ, Kağnıcı, Tuna ve Tezer, 2003; Shamionov, Grigoryeva ve Grigoryev, 2014). Üniversite eğitiminin özellikle de ilk yılının, öğrencilerin uyum sürecinin en kritik dönemi olduğu belirtilmektedir (Clinciu, 2013; Giddan, 1988). Bu dönemde, birinci sınıf öğrencisinin uyum sağlama konusunda yaşayabileceği olası zorlukları diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere kıyasla oldukça fazladır. Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun, yalnızlık (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994), aile özlemi (Thurber ve Walton, 2012), sağlık sorunları ve duygusal problemler (Oaten ve Cheng, 2005), akademik çalışmalara ayak uyduramama (Bülbül, 2012), ekonomik sorunlar (Bülbül, 2012; Mercan ve Yıldız, 2011), depresyon (Dyson ve Renk, 2006; Wintre ve Yaffe, 2000) ve hatta artan intihar riskinin (Wilburn ve Smith, 2005) dahil olduğu çeşitli olumsuzlukları yaşadıkları görülmektedir. Bununla birlikte birçok çalışma, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin öğrenimlerinin ilk yılında, üniversite yaşamına uyum sağlayamadıkları için öğrenimlerine devam etmediklerini ve okul terki kararını aldıklarını göstermektedir (Ackermann ve Morrow, 2007; Chang vd., 2007; Hamilton ve Hamilton, 2006). Üniversite öğrencilerin % 20 ile % 30'unun ise sonraki yıllarda üniversite öğrenimine devam etmedikleri belirtilmektedir (Grayson ve Grayson, 2003). Üniversite öğrenimini bırakma oranının yüksek olmasında, üniversite yaşamına uyum sağlayamamanın etkili olabileceği vurgulanmaktadır (Buote vd., 2007; Tinto, 1998). Dolayısıyla, üniversite eğitiminin ilk yılı bireyin üniversite yaşamına uyumunun en zorlu dönemidir. Üniversite eğitimine yeni başlayan bir öğrenci, bir taraftan üniversite yaşamına uyum sağlamaya çalışırken diğer taraftan ise ailesinin ve arkadaşlarının beklentilerini karşılayamama kaygısını hissetmektedir (Dyson ve Renk, 2006). Bu etkenlerden ötürü, üniversiteye yeni başlayan öğrenciler eğitime başladıklarında bir uyum aşamasından geçmekte ve her öğrencinin uyum süreci ise gelişim hızına göre değişmektedir (Blimling ve Miltenberger, 1995).

Uyum, bireyin kendi benliğiyle ve çevresiyle dengeli ve etkili bir ilişki kurabilmesi, geliştirebilmesi ve bunu sürdürebilmesi olarak tanımlanabilir (Balcıoğlu 2001; Köknel, 1993). Birey doğumdan başlayan süreçte tüm yaşamı süresince çevresine uyum sağlamak için bir çaba göstermektedir (Yavuzer, 2003). Dolayısıyla birey yaşamının herhangi bir döneminde uyum problemleri ile karşılaşabilir. Bireyin ihtiyaçlarını giderme çabası olarak ele alınan uyum süreci bireyin yaşamında farklılıklar ortaya çıktığı zaman oluşmaktadır. Yaşamdaki her değişiklik uyum sürecini de beraberinde getirmektedir (Erdoğan, Şanlı ve Şimsek Bekir, 2005). Simons, Kalichman ve Santrock'e (1994) göre yeni bir duruma uyum sağlamak, bireyin günlük yaşamındaki sorunları, zorlukları ve talepleri birlikte ele alabilmeyi ve yönetebilmeyi gerektirmektedir. Kurç'a (1989) göre, bireyin yaşamdan doyum sağlaması uyumu gerçekleştirilmesine dayanmaktadır. Üniversiteye uyum sağlayabilme, bireyin mutluluğu ve psikolojik sağlığı açısından önemlidir (Karahana, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle, 2005). Uyumsuzluk birey açısından mutsuzluk ve umutsuzluğa neden olurken, toplum açısından üretkenliğin azalması ve insan gücü kaynağının boşa harcanması anlamına gelmektedir (Kurç, 1989). Alan yazındaki bulgulardan,

uyumun gelişmesinde akran ilişkilerinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir (Baker, 2009; Yun Lee, 2008). Uyum sürecinde ilişkilerin önemli rolünün olduğunu kuramsal bilgiler de desteklemektedir. Youniss (1980) duygu ve düşünceleri tartışmaya açık olmak, işbirliği yapabilmek ve kişiler arası duyarlılığa sahip olmanın uyumu geliştirdiğini belirtmektedir. Üniversite yaşamına uyum sağlamayı etkileyen faktörler arasında akran ilişkilerinin de yer aldığı vurgulanmaktadır (Gerdes ve Mallinckrodt, 1994).

Akran ilişkisi, akran grubunun birbiriyle etkileşimidir (Dursun, 2002). Öğrencilerin akran ilişkilerinin, kendi yeterliliklerini, duygusal olgunluklarını, bağımsızlıklarını, kişilerarası ilişkilerini ve kendini tanımlarını geliştirmede önemli olduğu belirtilmektedir (Huang, 2000). Alan yazında en önemli sosyal destek kaynaklarının aile üyeleri, arkadaşlar ve akrabalar olduğu ifade edilmektedir. Sosyal destek kaynakları yaşanan zorluklar ve stres verici olaylarda bireye araçsal yardım, sosyo-duygusal yardım ve bilgi yardımı sunarlar (House, 1981). Dennis (2003) akran desteğini bir deneyimi paylaşan kişiler arasında kurulan ve hem duygusal hem de bilgi ve değerlendirme desteği sunan doğal ve kendiliğinden oluşan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Horgan, Sweenwy, Behan ve McCarthy'ye (2016) göre akran desteği, kişisel, sosyal ve akademik uyum olmak üzere çok yönlü bir uyumu gerektiren üniversite eğitimi sürecinde, öğrenciler arasında sık kullanılan bir destek mekanizmasıdır. Genel anlamda, bir kişinin çevresini destekleyici olarak algılamasının stresli olayların etkilerini azaltabileceği belirtilmektedir (Thoits, 1985). Toews ve Yazedjian'a (2007) göre, akranlar hem duygusal hem de araçsal destek sağlayarak öğrencilerin üniversitede erişebilecekleri bir sosyal destek kaynağı olarak hizmet ederler. Sosyal desteğin, özellikle üniversite birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler için en önemli koruyucu faktörlerden birisi olduğu belirtilmektedir (Salami, 2011; Solberg ve Villarreal, 1997).

Üniversiteye uyum sürecinde akran ilişkilerinin; destek olma, kimliğin onaylanması ve sosyalleşme için çeşitli olanaklar sunması açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Hirsch, 1980). Tokuno'ya (1986) göre, arkadaşlar üniversiteye başlamak gibi yaşamdaki büyük değişikliklerde yaşanan zorlukların ve stres verici olayların etkisini azaltarak önemli bir sosyal destek kaynağı olmaktadır. Arkadaşlık ilişkisi çeşitli işlevlere sahiptir. Tavsiye verme, rehberlik etme, kabul görme, dinleme, cesaretlendirme, geribildirim verme bu işlevlerden bazılarıdır. Bunlara ek olarak, arkadaşlar somut yardım sağlarlar ve başkalarına yardım etme fırsatını verirler (Weiss, 1974). Richey ve Richey (1980) ergenlerin en iyi arkadaş tarafından sunulan sosyal desteğe ihtiyaç duyduklarını ve bu ilişkinin aile üyelerinin yerine getiremeyeceği birçok işlevi yerine getirdiğine değinmektedirler. Öğrencilerin liseden üniversiteye geçişte sosyal ilişkilerinde ve arkadaşlık ilişkilerinde yaşanan hayal kırıklıklarının ise acı dolu bir yaşantı olduğu belirtilmektedir (Langston ve Cantor, 1989). Öğrencilerin bu konuda yaşayabilecekleri sorunların ciddi sonuçları olabilir. Ayrıca, güçlü ve destekleyici sosyal destek ağlarının olmamasının, birinci sınıf öğrencisinin üniversite yaşamına, kişisel, sosyal ve akademik uyumuna zarar verebileceği değerlendirilmektedir (Dyson ve Renk, 2006; Somera ve Ellis, 1996).

Uluslararası alan yazında üniversite yaşamına uyum ile ilgili çalışmaların uzun bir geçmişi olmasına rağmen, Türkiye'de öğrencilerin üniversite yaşamına uyumu konusunda yapılan

araştırmaların yakın bir geçmişi olduğu görülmektedir. Uluslararası alan yazındaki araştırmalarda çalışılan değişkenlerin; stres (Clinciu, 2013), başarı ve başarısızlık (Van Overwalle, 1989), zaman ve yaşam alanlarında değişim (Gall vd., 2000), bağlanma stilleri (Mattanah vd., 2004), ebeveynlerle ilişkiler (Wintre ve Yaffe, 2000) şeklinde olduğu gözlemlenmektedir. Türkiye'de ise denetim odağı, atılgnalık düzeyi (Karahan, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle, 2005), yaşam doyumu (Çalışandemir ve Baltacı, 2017; Bulut ve Serin, 2016), akran danışmanlığı (Aladağ, 2009), sosyo-demografik değişkenler (Bülbul ve Acar-Güvender, 2014; Mercan ve Yıldız, 2011; Özkan ve Yılmaz, 2010), sorunlarla başa çıkma (İkiz ve Otlu, 2015), ilişkisel benlik kurgusu, sosyal destek ve başa çıkma (Rahat ve İlhan, 2016), psikolojik dayanıklılık (Kaba ve Keklik, 2016) ve okul tercihi (Sertel, Yıldırım ve Özmen-Akyol, 2017) olduğu görülmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi Türkiye'de her yıl yaklaşık olarak iki milyondan fazla aday üniversite öğrencisi olabilmek için Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı'na girmek ve başarılı olmak için önemli bir çaba göstermektedir. Üniversite sınavını kazanıp eğitimine yeni başlayan öğrenciler için üniversite yaşamı yeni bir başlangıç dönemidir. Öğrenciler bu yeni yaşamlarında farklı zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Öğrencilerin ders seçimi, sınav kaygısı, akademik rekabeti, akademisyenlerle ilişkileri, akademik çalışmalarını ve kişisel talepleri dengeleme ve akademik çalışmalarda karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmeleri beklenmektedir. Üniversite birinci sınıf öğrencileri, üniversite yaşamının zorlukları ile mücadele ederken zaman zaman stres yaşamakta ve uyum sağlamakta zorluk yaşayabilmektedirler (Jackson vd., 2000). Oysaki, üniversite yaşamına uyumun, öğrencilerin akademik ve sosyal gelecekleri, mutluluk ve psikolojik iyilik halinin elde edilmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Karahan vd., 2005). İnsanların yaşamları boyunca farklı etkilere sahip birçok yaşam geçişi yaşadıkları bilinmektedir (Ramsey, Jones ve Barker, 2007). Lise eğitimini tamamlayarak üniversite eğitimine başlayacak olmanın gençler için önemli bir yaşam geçişi değişikliği olduğu öngörülmektedir (Salami, 2011). Bu yaşam geçişinde karşılaşılan zorluklarla mücadele ederken öğrencileri olumlu anlamda destekleyen ve yaşamlarında meydana gelen bu değişikliklere uyum sağlamalarında yardımcı olabilecek değişkenlerin birinin de akran desteği olabileceği düşünülmektedir. Üniversiteyi kazanan öğrenciler üniversiteye gitmek için evlerinden ayrılmak ve başka bir şehre gitmek, üniversite yurtlarında ya da öğrenci evinde kalmak, yeni sınıf arkadaşları ile tanışmak durumundadırlar. Öğrenciler, üniversite yıllarında hem kendi sınıf arkadaşları hem de farklı bölümlerde okuyan öğrencilerle iletişim kurmak durumunda kalırlar. Ayrıca bu dönemde benzer yaşantıları paylaşan öğrenciler, birbirlerini daha iyi anlayabileceklerini ve birbirlerine daha çok yardımcı olabileceklerini düşünürler (Buote vd., 2007; Myrick ve Folk, 1999). Son yıllarda akran desteği, ilkokuldan üniversiteye kadar bütün öğretim kademelerinde benimsenen en popüler müdahalelerden birisidir (Bayraktar, 2007; Nazlı, 2008). Bu konuda yapılan araştırmalar gençlerin yaşadıkları problemler karşısında resmi destek aramak yerine arkadaşlarından veya ailelerinden destek aramalarının daha kuvvetli bir ihtimal olduğunu göstermektedir (Constantine ve Arorash, 2001). Sonuç olarak bu yoğun akran ağlarının, üniversitede akran desteği oluşturarak, öğrencilerin uyum sağlamalarında destekleyici bir unsur olabileceği düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler konusunda yapılan araştırmalarda üniversite yaşamına uyumun en sık dile getirilen problem alanlarından biri olduğu görülmektedir (Myrick ve Folk, 1999). Öğrencilerin ilk yıl yaşadıkları uyum problemlerine yönelik yapılabilecek hizmetler konusunda çözümler üretmek, öğrencilerin bu yeni yaşam geçiş sürecini kolaylaştıracak değişkenlerin belirlenmesi hem kurum için hem de birey için kazanımlar sağlayacaktır. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen bulgular ve yapılan önerilerin üniversitede öğrenci kişilik hizmeti sunan birimlere, eğitimciler ve üniversite yönetimine yapılabilecek çalışmalar konusunda yol gösterici olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, akran desteğinin eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeyini yordayıp yordayamadığını belirleyebilmektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır.

1- Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeyleri ile akran desteği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2- Akran desteği, eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumunu anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Modeli

Akran desteğinin, eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeyini yordayıp yordayamadığını incelemeyi amaçlayan bu araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. Betimsel yöntem, durumlar arası ilişkileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Betimsel yöntemin türlerinden biri olan ilişkisel tarama yöntemi değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılan araştırma yöntemidir. Bununla birlikte araştırmada, bir değişkendeki değişimin derecesinin ne kadarının diğer değişken tarafından oluştuğunu da belirlemek amaçlandığında ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır (Can, 2018; Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Bu araştırmada da üniversite yaşamına uyumun ne kadarının akran desteğinden oluştuğu belirlemek amaçlandığı için bu yöntem tercih edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında bir kamu üniversitesinin eğitim fakültesi lisans programlarında öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemine belirlenmesinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi; zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabılır ve uygulama yapılabilir olmasını ifade etmektedir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Araştırmanın örneklemini eğitim fakültesi; sınıf öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, resim-iş öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümlerinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubuna ait tanıtıcı bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Örnekleme Bulunan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı ve Yüzdesi Özellikleri

Bölümler	N	%
Sınıf öğretmenliği	77	16.5
İngilizce öğretmenliği	57	12.2
Fen bilgisi öğretmenliği	42	9
Türkçe öğretmenliği,	38	8.1
Resim-iş öğretmenliği	24	5.1
Beden eğitimi ve spor öğretmenliği	25	5.3
Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği	7	1.5
Okul öncesi öğretmenliği	97	20.7
Rehberlik ve psikolojik danışmanlık	101	21.6
Toplam	468	100

Öğrencilerin cinsiyetine ilişkin bilgiler ise Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyete İlişkin Özellikler

Demografik Bilgiler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	316	67.5
	Erkek	152	32.5

Tablo 1 ve Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin %67.5'unun kadın (n=316) ve %32.5'unun (n=152) erkek öğrenci olduğu görülmektedir. Örneklemin yaş ortalaması $\bar{X}=19,55$ 'tir ve yaş aralığı 18 ile 23'tür. Örneklemin eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde eğitime yeni başlamış olan toplam 468 kişiden oluştuğu görülmektedir. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımı ise şöyledir; %16.5'si (n=77) Sınıf Öğretmenliği, %12.2'si (n=55) İngilizce Öğretmenliği, %9'u (n=42) Fen Bilgisi Öğretmenliği, %8.1'i (n=38) Türkçe Öğretmenliği, %5.1'i (n=24) Resim-İş Öğretmenliği, %5.3'ü (n=25) Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, %1.5'i (n=7) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, %20.7'si (n=97) Okul Öncesi Öğretmenliği ve %21.6 (n=101) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliği şeklindedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Akran Desteği Ölçeği ve Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği kullanılmıştır.

Akran Desteği Ölçeği (ADÖ): Chien-Lin Kuo ve diğerleri tarafından (2007) yılında geliştirilen ölçek, Çalışkan ve Çınar tarafından (2012) Türkçe'ye uyarlanarak, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Akran desteği ölçeği; fiziksel yardım (örnek madde= *Özel durumlarımızda, iyiliğimiz için birbirimize önerilerde bulunuruz*), akademik yardım (örnek madde= *Sınıf arkadaşları olarak birbirimizle notlarımızı ve kaynaklarımızı paylaşırız*) ve duygusal yardım (örnek madde= *Sınıf arkadaşları olarak aramızda derin bir arkadaşlık ilişkisi vardır*) olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 68, en düşük puan 17'dir. Tüm maddeler olumlu olup, derecelendirmesi 4'lü Likert şeklindedir. Ölçekten alınan puanın artması alınan arkadaş desteğinin arttığını, puanın azalması ise alınan arkadaş desteğinin azaldığını göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .93 iken, ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları ise fiziksel yardım .89, akademik yardım .77, duygusal yardım .81 olduğu saptanmıştır (Çalışkan ve Çınar,

2012). Bu araştırmadaki örneklem grubu için ölçeğin güvenilirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur.

Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği (ÜYUÖ): Aladağ, Kağnıcı, Tuna ve Tezer tarafından (2003) geliştirilmiştir. Ölçek 48 maddeden oluşan 7 dereceli Likert türünde bir ölçme aracı olup, her bir madde 1 “bana hiç uygun değil”, 7 “bana tamamen uygun” aralığında bir değer almaktadır. Yüksek puan uyumu, düşük puan ise uyumsuzluğu ifade etmektedir. Üniversite yaşamına uyum ölçeği; üniversite ortamına uyum (örnek madde= *üniversitedeki topluluklara girmeye çekinirim*), duygusal uyum (örnek madde= *devam etmesini istemediğim ilişkilerimi bitirmekte zorlanırım*), kişisel uyum (örnek madde= *hayatımı istediğim gibi yönlendiririm*), karşı cinsle ilişkiler (örnek madde= *üniversitedeki sosyal/kültürel etkinliklere katılmıyorum*), akademik uyum (örnek madde= *çalıştığım halde sınavlarda başarılı olamam*) ve sosyal uyum (örnek madde= *arkadaş edinmekte güçlük yaşıyorum*) olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır. Alt ölçeklerin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ise üniversite ortamına uyum .80, duygusal uyum .79, kişisel uyum .76, karşı cinsle ilişkiler .73, akademik uyum .70, sosyal uyum .63, olarak hesaplanmıştır (Aladağ vd., 2003). Bu araştırmadaki örneklem grubu için ölçeğin güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları araştırmacı tarafından 2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde uygulanmıştır. Araştırma için ilgili kurumdan izin alındıktan sonra sorumlu öğretim üyelerinin izni doğrultusunda belirlenen sınıflarda ders öncesi uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere çalışma hakkında kısaca bilgi verildikten sonra, çalışmadaki veri toplama araçları bir takım halinde verilerek ölçek uygulaması gerçekleştirilmiştir. Tüm ölçek uygulamaları araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Uygulamalar yaklaşık 20-25 dakika arasında tamamlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Veri analizlerinde öğrencilerin üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı ve akran desteğinin üniversite yaşamına uyum düzeyini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığı belirlemek için Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Verilerin analizi aşamasına geçilmeden önce veriler analiz için hazırlanmıştır. Araştırmada başlangıçta 533 öğrenciye ulaşılmıştır. Uygulamada her iki ölçme aracına bir kontrol maddesi konularak öğrencilerin ölçeği okuyarak doldurup doldurmadıkları kontrol edilmeye çalışılmış ve veri seti oluşturulurken kontrol maddelerini yanlış dolduran ve eksik olarak kodlanmış olan öğrenciler veri setine dâhil edilmemiş ve değerlendirmeye alınmamıştır. Yapılan bu işlem sonucunda veri setinde toplam 468 öğrencinin olduğu görülmüştür. Öncelikli analizlere geçilmeden regresyon analizi varsayımları incelenmiştir. Değişkenlerin normallik varsayımları için verilerin dağılımında çarpıklık-basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık (üniversite yaşamına uyum=-.551; akran desteği= -.422) ve basıklık (üniversite yaşamına uyum=.711; akran desteği -.207) değerlerin +1 ile -1 aralığında olmasıyla verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov test sonuçlarına göre de değişkenlerin ($p > .05$) normal dağılım gösterdikleri

görülmüştür (Can, 2018). Verilerin analizi için anlamlılık değeri $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasındaki ilişkiye dair bulgular ile akran desteğinin üniversite yaşamına uyumu yordama gücüne ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

3.1. Betimleyici İstatistikler

Araştırmanın bağımlı değişkeni üniversite yaşamına uyum, bağımsız değişkeni ise akran desteğidir. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenine ait aritmetik ortalama, standart sapma ile minimum-maksimum değerler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Değişkenlere Ait Betimsel İstatistikler

Değişkenler	\bar{X}	Ss	Min.	Max.
ÜYUÖ	238.76	36.40	98	324
ADÖ	45.89	10.27	18	68

Tablo 3’e bakıldığında eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum ölçeğinden aldıkları en düşük puanın 98, en yüksek puanın ise 324 olduğu görülmektedir. Ayrıca, öğrencilerin üniversite yaşamına uyum ölçeğine ilişkin aritmetik ortalamaları 238.76 olarak hesaplanmıştır.

Üniversite Yaşamına Uyum ile Akran Desteği Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumları ve akran desteği arasında bir ilişki olup olmadığının tespit edilebilmesi amacıyla aralarındaki korelasyona bakılmıştır. Analiz sonucu Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Üniversite Yaşamına Uyum ile Akran Desteği Arasındaki Korelasyona İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonucu

		UYUÖ
ADÖ	Korelasyon (r)	.249
	Anlamlılık (p)	.000
	N	468

*Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı

** $p < .001$ ADÖ= Akran Desteği Ölçeği, ÜYUÖ= Üniversite Yaşamına Uyum Ölçeği

Tablo 4’de görüldüğü gibi, öğrencilerin akran desteğinden aldıkları puanlar ile üniversite yaşamına uyum puanları arasında ($r = .249$, $p < .001$) düşük düzeyde, anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Akran Desteğinin Üniversite Yaşamına Uyumu Yordama Gücüne İlişkin Bulgular

Akran desteğinin, üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeylerini yordama gücünün hesaplanması amacıyla basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Akran Desteği ve Üniversite Yaşamına Uyumu Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

Model	R	R ²	F	T	p
1	.249	.062	30.696	5.540	.000

*p<.05 Bağımlı değişken: Üniversite Yaşamına Uyum

Tablo 5'te görüldüğü üzere, öğrencilerin akran desteği düzeyinin üniversite yaşamına uyum üzerinde düşük düzeyde ve anlamlı ($F_{(1-466)} = 30.696$, $p < .05$) bir etkisi bulunmaktadır. Bu modele göre akran desteği üniversite yaşamına uyumdaki varyansın %6.2'sini açıklamaktadır ($R = .249$, $R^2 = .062$).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, akran desteğinin üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulguya göre, eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde, üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasında düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre, öğrencilerin akran desteği düzeyi arttıkça üniversite yaşamına uyum düzeylerinin de arttığı söylenebilir.

Öğrencilerin akran desteği ile üniversite yaşamına uyum düzeyleri arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda; akran desteği toplam puanı ile üniversite yaşamına uyum ölçeği toplam puanları arasında, düşük düzeyde pozitif ve anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin akran desteğini hissetmelerinin üniversite yaşamına uyum düzeylerini olumlu şekilde etkileyeceğinin bir göstergesi sayılabilir. Uluslararası alanda yapılan çalışmalarda da akranlardan alınan desteğin üniversiteye uyum sürecine katkıda bulunduğunu ve ilişkili olduğunu hatta bireyin üniversite yaşamına uyum sağlamasını yordayabileceğini ortaya koymuştur. Bu araştırma bulgusunu destekleyen bir çalışmada Martin, Swartz-Kulstad ve Madson (1999), akranlardan alınan desteğin üniversiteye uyum sürecine katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Salami'nin (2011) yaptığı çalışmada da bu sonucu destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada Buote ve diğerleri (2007), yeni kurulan arkadaşlık ilişkileri ile üniversite yaşamına uyum arasında güçlü bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar kurulan bu yeni ilişkilerin hem duygusal hem de somut yardım sunmasının yanı sıra öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamada yaşadıkları stresi dengeleme işlevi aracılığıyla eğlenmek için de bir kaynak oluşturduklarına değinmektedirler. Cutrona, Cole, Colangelo, Assouline ve Russel'in (1994) araştırma bulguları yüksek düzeyde akran ve ebeveyn desteğini algılayan üniversite birinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerinin daha iyi olduğu şeklindedir. Tao ve diğerlerinin (2000) Pekin'de üniversiteye yeni başlayan 390 öğrenci üzerinde, sosyal desteğin problemlerle başa çıkma ve uyum ile ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin algılanan sosyal destek seviyelerinin ilk dönemin sonuna kadar ki süreçte anlamlı bir şekilde değişmediğini, ancak farklı kaynaklardan (ebeveynler, akranlar, öğretim üyeleri, kardeşler) alınan desteğin belirgin bir değişim gösterdiği bulgusuna ulaşmışlardır. Akran ve ebeveyn desteğinin dönem boyunca artarken kardeş ve öğretim üyesi desteğinin azaldığı belirlenmiştir. Akran desteği, öğrencilerin problemler karşısında olumlu başa çıkma stratejileri

kullanmaları ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Araştırmacılar, akran desteğinin hem akademik problemler hem de üniversite yaşamına uyum sağlamada önemli bir değişken olduğunu belirtmektedirler. Sosyal destek, üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri için önemli koruyucu faktörlerden biridir (Solberg, Valdez ve Villarreal, 1994) ve öğrencilerin üniversite yaşamına uyumunu etkilemektedir (Aspinwall ve Taylor, 1992).

Ayrıca, Grant-Vallone, Reid, Umali ve Pohlert (2004) çalışmalarında akran desteği ile sosyal uyum arasında pozitif bir ilişki olduğunu, akran desteğinin üniversite yaşamına uyum sağlamada aile desteğinden daha fazla öneme sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özlük ve Karaaslan'ın (2017) sağlık bilimleri fakültesi birinci sınıf öğrencileri örneğinde yapmış oldukları çalışmada üniversite yaşamına uyum ile akran desteği arasında pozitif yönde ilişkili olduğu ve üniversite yaşamına uyumun %20'sinin akran desteği ile açıklandığı görülmüştür. Gerdes ve Mallinckrodt'a (1994) göre çevrelerinden yeterince destek aldığını düşünen öğrenciler uyum açısından daha iyi bir düzeydedirler. Dennis, Phinney ve Chuateco'nun (2005) yaptıkları araştırma sonuçları da akran desteğinin üniversite yaşamına uyumda ailenin desteğinden daha fazla etkili olduğunu ortaya koymuştur. Zea, Jarama ve Bianchi (1995), üniversite öğrencilerinin iyi bir sosyal destek sistemine sahip olduklarında üniversite yaşamına daha iyi uyum sağladıklarını belirtmektedir.

Akran desteğinin bileşenleri; duygusal, akademik ve fiziksel yardımdır. Duygusal destek, doğrudan daha iyi fiziksel ve zihinsel sağlıkla ilişkilidir ve genellikle büyük yaşam olaylarının ve kronik zorlanmaların zararlı etkilerini önlemektedir (Thoits, 1995: 64). Dolayısıyla, akranlar çoğu zaman birbirlerine duygusal destek sunma potansiyeline sahiptirler (Brown, Eicher ve Petrie, 1986). Duygusal destek, stresli yaşam olaylarının eşlik ettiği olumsuz duyguları iyileştirmeye yardımcı olmaktadır (Thoits, 1986). Köknal (1999) arkadaşlık ilişkisinde, dertleşmenin, konuşmanın, birlikte çalışmanın, çatışmanın, eğlenmenin gençlerde bireysel sorunların çözümünde endişe kaygı, gerilim sıkıntı ve tedirginliğin azalmasında önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Ayrıca araştırmacılar, akran desteğinin öğrencilerin üniversiteye devam etmesini sağlamada ve akademik başarıda önemli bir rol oynadığını belirtmektedir (DeBerard, Spielmans ve Julka, 2004). Üniversite öğrencileri, diğer öğrencilerle sosyal ve akademik bağlar oluşturduklarında, bu durum üniversitede daha fazla kalıcı olmalarını sağlamaktadır (Tinto, 1997). Özellikle akranlarından gelen desteğin, üniversite öğrencilerinin akademik uyumlarında önemli bir faktör olduğunu araştırma bulguları göstermektedir (Dennis vd., 2005; Hurtado, Carter ve Spuler, 1996). Ramsey ve diğerleri (2007) çalışmalarında, üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin genel olarak daha fazla destek aradıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Bu destekler duygusal ve bilgi paylaşmaya yönelik yardımlar şeklindedir. Araştırmadan elde edilen bulgular üniversite yaşamına iyi uyum sağlamış olan öğrencilerin daha fazla yardımlaşma davranışlarına sahip olduklarını göstermektedir.

Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler genellikle ilk yıl daha fazla desteğe ihtiyaç duyarlar (Earwaker, 1992). Alışmış oldukları geleneksel destek kaynaklarının olmadığı bu yeni ortamda, öğrenciler diğer öğrencilerden destek isterler (Giddan, 1988). Dolayısıyla, diğer insanlardan destek almak

stresli yaşam olaylarının olumsuz etkilerine karşı bir tampon görevi sağladığı için psikolojik bir yarar sunmaktadır (Cohen ve Wills, 1985). Ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde akran ilişkilerinin hem öneminin artması hem de etkileşimlerin ortaya çıkma sıklığının artması nedeniyle, akranlardan alınan destek, özellikle genç yetişkin olan üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin yeni bir çevreye uyum sağlamalarında (Whiteman, Barry, Mroczek, MacDermid ve Wadsworth, 2013) belirgin bir etki sağlamış olabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak duygusal, akademik ve fiziksel desteğin olumlu etkilerinin olması üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumunu olumlu şekilde etkilemiş olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, akran desteğinin öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarının %6.2'sini yordadığı görülmektedir. Dolayısıyla üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin akran desteğini hissetmeleri üniversite yaşamına uyumlarını etkileyen kaynaklardan birisini oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuç öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarını etkileyen farklı ve görece değişkenlerin var olduğunu ortaya koymuştur. Bu değişkenlerin araştırmacılar tarafından bulunması ve test edilmesi gerekir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular çerçevesinde bazı önerilerde bulunulabilir. Üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum sağlamalarını desteklemek için eğitim-öğretim yılının başlangıcında oryantasyon çalışmaları düzenlenebilir. Bu kapsamda öğrencilerin bilgi almalarını sağlayacak farklı materyallerde oluşturulabilir. Ayrıca akran desteğinin, birinci sınıf üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum sağlamasını etkileyen bir faktör olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin ilgi alanlarına göre bir araya gelmelerini sağlayan toplulukların oluşturulması ve oryantasyon çalışmalarında bu toplulukların öğrencilere tanıtılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu süreçte üniversite yaşamına uyum sağlamakta problem yaşayan öğrencilere yönelik bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmeti ve/veya problem çözme becerilerini geliştirilmeye yönelik psiko-eğitim çalışmalarının yapılmasının da öğrencilerin üniversite yaşamına uyum sağlamalarını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda üniversite yaşamına uyum problemi ve uyumu etkileyen değişkenlerin belirlenmesine yönelik nitel çalışmalar yapılabileceği gibi boylamsal çalışmalar yapılarak sınıf düzeyleri arasındaki farka bakılabilir.

Her araştırmanın olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmadaki tüm katılımcılar üniversiteye yeni başlamış olan eğitim fakültesinin birinci sınıfına devam eden öğrencilerinden oluştuğu için çalışma grubu tüm üniversite nüfusunu temsil etmemektedir. Araştırmanın ikinci sınırlılığı ise, çalışmanın bir kurumla sınırlandırılmış olmasıdır. Dolayısıyla bu çalışma, genellebilirliği sınırlayan tek bir üniversite içinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, değişkenlerin farklı fakülte ve yükseköğretim öğrencileri açısından da incelenmesi yararlı olabilir. Gelecekteki araştırmalarda daha geniş bir örneklem üzerinde çalışma gerçekleştirilebilir. Çünkü öğrencilerin üniversite yaşamındaki deneyimleri ve koşulları kampüsler arasında ve bölgeler arasında farklılık gösterebilir. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise tek bir yordayıcı değişken kullanılmış olmasıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda uyum kavramının çok geniş kapsamlı bir kavram olması nedeniyle uyumu etkileyebilecek farklı değişkenlerin (benlik yapısı,

kişilik özellikleri) neler olabileceğini ortaya koyacak araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Aladağ, M., Kağmıcı, D. Y., Tuna, M. E., & Tezer, E. (2003). Üniversite yaşamı ölçeği: Ölçek geliştirme ve yapı geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(20), 41-47.
- Aladağ, M. (2009). Evaluation of the peer helping program conducted for university adjustment. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(31), 12-22.
- Ackermann, M. E., & Morrow, J. A. (2007). A principal components analysis and validation of the Coping with the College Environment Scale. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 9(2), 133-148.
- Aspinwall, L. G., & Taylor, S. E. (1992). Modeling cognitive adaptation: A longitudinal investigation of the impact of individual differences and coping on college adjustment and performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(6), 989-1003.
- Balcioglu, İ. (2001). Stres, gençlik, kentleşme, şiddet. *Yeni Symposium*, 39(1), 49-56.
- Barker, E. T., & Galambos, N. L. (2007). Body dissatisfaction, living away from parents, and poor social adjustment predict binge eating symptoms in young women making the transition to university. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(7), 904-911.
- Baker, S. E. (2009). *An examination of friendship quality and affective representations of friendship in children perinatally infected with hiv, children with asthma and healthy children of hiv- positive mothers* (Doctoral thesis). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3399836).
- Bayraktar, F. (2007). Olumlu ergen gelişiminde ebeveyn/akran ilişkilerinin önemi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(3), 157-166.
- Blimling, G. S., & Miltenberger, J. L. (1995). *The resident assistant: Working with college students in residence halls*. Dubuque: Kendall/Hunt Publishing Company.
- Brown, B. B., Eicher, S. A., & Petrie, S. (1986). The importance of peer group "crowd" affiliation in adolescence. *Journal of Adolescence*, 9(1), 73-96.
- Buote, V. M., Pancer, S. M., Pratt, M. W., Adams, G., Birnie-Lefcovitch, S., Polivy, J., & Wintre, M. G. (2007). The importance of friends: Friendship and adjustment among 1st-year university students. *Journal of Adolescent Research*, 22(6), 665-689.
- Bulut, C., & Serin, N. B. (2016). Öğretmen adaylarının üniversite yaşamına uyum düzeyleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 5(4), 1-7.

- Bülbül, T. (2012). Yükseköğretimde okul terki: Nedenler ve çözümler. *Eğitim ve Bilim*, 37(166), 219-235.
- Bülbül, T., & Acar Güvendir, M. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 397-418.
- Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chang, E. C., Sanna, L. J., Riley, M. M., Thornburg, A. M., Zumberg, K. M., & Edwards, M. C. (2007). Relations between problem-solving styles and psychological adjustment in young adults: Is stress a mediating variable?. *Personality and Individual Differences*, 42(1), 135-144.
- Clinciu, A. I. (2013). Adaptation and stress for the first year university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 78, 718-722.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London New York: Routledge Falmer.
- Constantine M., & Arorash T. (2001) Universal-diverse orientation and general expectations about counselling: Their relation to college students' multicultural counselling expectations. *Journal of College Student Development*, 42(6),535-544.
- Cutrona, C. E., Cole, V., Colangelo, N., Assouline, S. G., & Rusell, D. W. (1994). Perceived parental social support and academic achievement: An attachment theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(2), 369-378.
- Çalışandemir, F., & Baltacı, H. Ş. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversiteye uyum düzeylerinin yordayıcıları olarak yaşam doyumu ve genel öz-yeterlik. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 229-249.
- Çalışkan, T., & Çınar, S. (2012). Akran Desteği: Geçerlik güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 1-7.
- DeBerard, M. S., Spielmans, G. I., & Julka, D. L. (2004). Predictors of academic achievement and retention among college freshmen: A longitudinal study. *College Student Journal*, 38(1),66-80.
- Dennis C. (2003) The effect of peer support on postpartum depression: A pilot randomized controlled trial. *Canadian Journal of Psychiatry*,48(2), 115-124.
- Dennis, J. M., Phinney, J. S., & Chuateco, L. I. (2005). The role of motivation, parental support, and peer support in the academic success of ethnic minority first-generation college students. *Journal of College Student Development*, 46(3), 223-236.
- Dunkel-Schetter, C., & Lobel, M. (1990). Stress among students. *New Directions for Student Services*, 49,17-34.
- Dursun, G. (2002). *Aile psikolojisi ve eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dyson, R., & Renk, K. (2006). Freshmen adaptation to university life: Depressive symptoms, stress, and coping. *Journal of Clinical Psychology*, 62(10), 1231-1244.
- Earwaker, J. (1992). *Helping and supporting students: Rethinking the issues*. Philadelphia: Open University Press.
- Erdoğan, S., Şanlı, H. S., & Şimşek Bekir, H. (2005). Gazi üniversitesi, eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw Hill.
- Gall, T. L., Evans, D. R., & Bellerose, S. (2000). Transition to first-year university: Patterns of change in adjustment across life domains and time. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19(4), 544-567.
- Gerdes, H., & Mallinckrodt, B. (1994). Emotional, social, and academic adjustment of college students: A longitudinal study of retention. *Journal of Counseling & Development*, 72(3), 281-288.
- Giddan, N. S. (1988). *Community and social support for college students*. Springfield, Illinois: Thomas Publisher.
- Grant-Vallone, E., Reid, K., Umali, C., & Pohlert, E. (2004). An analysis of the effects of self-esteem, social support, and participation in student support services on students' adjustment and commitment to college. *Journal of College Student Retention*, 5(3), 255-274.
- Grayson, P. A., & Meilman, P. W. (1992). *Beating the college blues: A student's guide to coping with the emotional ups and downs of college life*. New York: Facts on File.
- Grayson, J. P., & Grayson, K. (2003). *Research on retention and attrition. Does money matter: Millennium research series*, Canada: The Canada Millennium Scholarship Foundation.
- Gültekin, N., Çelik, A., & Nas, Z. (2008). Üniversitelerin kuruldukları kente katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(24), 264-269.
- Hamilton, S. F., & Hamilton, M. A. (2006). School, work and emerging adulthood. In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Ed.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st Century* (pp. 440-473). Washington, DC: American Psychological Association.
- Hirsch, B. J. (1980). Natural support systems and coping with major life changes. *American Journal of Community Psychology*, 8(2),159-172.
- Horgan, A., Sweeney, J., Behan, L., & McCarthy, G. (2016). Depressive symptoms, college adjustment and peer support among undergraduate nursing and midwifery students. *Journal of Advanced Nursing*, 72(12), 3081-3092.
- Hurtado, S., Carter, D. F., & Spuler, A. (1996). Latino student transition to college: Assessing difficulties and factors in

- successful college adjustment. *Research in Higher Education*, 37(2), 135-157.
- Huang, Y. (2000). A theory foundation in college student affairs-psychosocial development of college students in taiwan. *Bulletin of Civic and Moral Education*, 9, 161-200.
- House, J. S. (1981). *Work stress and social support*. Addison-Wesley: Reading Publishing.
- İkiz, F. E., & Oflu, B. M. (2015). Üniversite yaşamına uyum sürecinde yaşanan sorunlar ve başa çıkma yolları. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 35-52.
- Jackson, L. M., Pancer, S. M., Pratt, M. W., & Hunsberger, B. E. (2000). Great expectations: The relation between expectancies and adjustment during the transition to university. *Journal of Applied Social Psychology*, 30(10), 2100-2125.
- Kaba, İ., & Keklik, İ. (2016). Öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarında psikolojik dayanıklılık ve psikolojik belirtiler. *The Journal of Educational Research*, 2(2), 98-113.
- Karahan, F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E., & Dicle, A. N. (2005). Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyokültürel etkinlikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 63-71.
- Kreig, D. B. (2013). High expectations for higher education? Perceptions of college and experiences of stress prior to and through the college career. *College Student Journal*, 47(4), 635-643.
- Köknel, Ö. (1993). *İnsanı anlamak*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Köknel Ö. (1999). *Ergenlik dönemi. Ana-Baba okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kurç, G. (1989). *Bazı kişisel sosyal ekonomik ve kültürel değişkenlerin lise öğrencilerinin uyum alanları ve uyum Yöntemlerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Langston, C. A., & Cantor, N. (1989). Social anxiety and social constraint: When making friends is hard. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(4), 649-661.
- Leong, F. T., Bonz, M. H., & Zachar, P. (1997). Coping styles as predictors of college adjustment among freshmen. *Counseling Psychology Quarterly*, 10(2), 211-220.
- Levitz, R., & Noel, L. (1989). Connecting Students to institutions: Keys to retention and success. In M. L. Upcraft & J. N. Gardner (Ed.), *The freshman year experience: Helping students survive and succeed in college* (pp. 65- 81). San Francisco: Jossey-Bass.
- Martin Jr, W. E., Swartz-Kulstad, J. L., & Madson, M. (1999). Psychosocial factors that predict the college adjustment of first-year undergraduate students: Implications for college counselors. *Journal of College Counseling*, 2(2), 121-133.
- Mattanah, J. F., Hancock, G. R., & Brand, B. L. (2004). Parental attachment, separation-individuation, and college student adjustment: A structural equation analysis of mediational effects. *Journal of Counseling Psychology*, 51(2), 213-225.
- Mercan, Ç. S., & Yıldız, S. A. (2011). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 135-154.
- Montgomery, M. J., & Côté, J. E. (2003). College as a transition to adulthood. In G. R. Adams & M. D. Berzonsky (Ed.), *Blackwell handbook of adolescence* (pp.149-172). Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Myrick, R. D. & Folk, B. E. (1999). *The power of peervention: A manual for the trainers of peer facilitators*. Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Nazlı, S. (2008). *Kapsamlı gelişimsel rehberlik*. Ankara: Savaş Yayıncılık.
- Oaten, M., & Cheng, K. (2005). Academic examination stress impairs self-control. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(2), 254-279.
- ÖSYS Basın Duyurusu. (2018). (Erişim: 01.02.2018), <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2018/YKS/YER/SayisalBilgiler31082018.pdf>
- Özkan, S., & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları: Bandırma örneği. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 151-173.
- Özlük, B., & Karaaslan, A. (2017). Sağlık bilimleri fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumunda akran desteğinin etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(4), 209-222.
- Pancer, S. M., Hunsberger, B., Pratt, M. W., & Alisat, S. (2000). Cognitive complexity of expectations and adjustment to university in the first year. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 38-57.
- Rahat, E., & İlhan, T. (2016). Coping styles, social support, relational self-construal, and resilience in predicting Students' adjustment to university life. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(1), 187-208.
- Ramsay, S., Jones, E., & Barker, M. (2007). Relationship between adjustment and support types: Young and mature-aged local and international first year university students. *Higher Education*, 54(2), 247-265.
- Richey, M. H., & Richey, H. W. (1980). The significance of best-friend relationships in adolescence. *Psychology in the Schools*, 17(4), 536-540.
- Salami, S. O. (2011). Psychosocial predictors of adjustment among first year college of education students. *US-China Education Review*, 8(2), 239-248.
- Sertel, E., Yıldırım, H., & Özmen-Akyol, S. (2017). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin okul tercih sebepleri ve uyum durumları: Sivrihisar örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 101-117.
- Simons, J. A., Kalichman, S. C., & Santrock, J. W. (1994). *Human adjustment*, Madison, WI: Brown & Benchmark Pub.

- Shamionov, R. M., Grigoryeva, M. V., & Grigoryev, A. V. (2014). Influence of beliefs and motivation on social-psychological adaptation among university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 112, 323-332.
- Solberg, V. S., Valdez, J., & Villareal, P. (1994). Social support, stress and Hispanic college adjustment: Test of a diathesis-stress model. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 16(3), 230-239.
- Solberg, V. S., & Villarreal, P. (1997). Examination of self-efficacy, social support, and stress as predictors of psychological and physical distress among Hispanic college students. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 19(2), 182-201.
- Somera, L. P., & Ellis, B. H. (1996). Communication networks and perceptions of social support as antecedents to college adjustment: A comparison between student commuters and campus residents. *Journal of the Association for Communication Administration*, 2, 97-110.
- Tao, S., Dong, Q., Pratt, M., Hunsberger, B., & Pancer, S. (2000). Social support: Relations to coping and adjustment during the transition to university in the people's republic of China. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 123-144.
- Thoits, P. A. (1985). Social support and well-being: Theoretical possibilities. In I. G. Sarason & B. R. Sarason (Ed.), *Social support: Theory, research and applications* (pp. 51-72). The Netherlands: Martinus Nijhoff.
- Thoits, P. A. (1986). Social support as coping assistance. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54(4), 416-423.
- Thoits, P. A. (1995). Stress, coping, and social support processes: Where are we? What next?. *Journal of Health and Social Behavior*, 53-79.
- Thurber, C. A., & Walton, E. A. (2012). Homesickness and adjustment in university students. *Journal of American College Health*, 60(5), 415-419.
- Tinto, V. (1997). Universities as learning organizations. *About Campus*, 1, 2-4.
- Tinto, V. (1998). Colleges as communities: Taking research on student persistence seriously. *The Review of Higher Education*, 21(2), 167-177.
- Toews, M. L., & Yazedjian, A. (2007). College adjustment among freshmen: Predictors for white and hispanic males and females. *College Student Journal*, 41(4), 891-900.
- Tokuno, K. A. (1986). The early adult transition and friendships: Mechanisms of support. *Adolescence*, 21(83), 593-606.
- Uehara, T., Takeuchi, K., Kubota, F., Oshima, K., & Ishikawa, O. (2010). Annual transition of major depressive episode in university students using a structured self-rating questionnaire. *Asia-Pacific Psychiatry*, 2(2), 99-104.
- Weiss, R. (1974). The provisions of social relationships. In Z. Rubin (Ed.), *Doing unto others* (pp. 17-27). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Wilburn, V. R., & Smith, D. E. (2005). Stress, self-esteem, and suicidal ideation in late adolescents. *Adolescence*, 40 (157), 33-45.
- Whiteman, S. D., Barry, A. E., Mroczek, D. K., & MacDermid Wadsworth, S. (2013). The development and implications of peer emotional support for student service members/veterans and civilian college students. *Journal of Counseling Psychology*, 60(2), 265-278.
- Wintre, M. G., & Yaffe, M. (2000). First-year students' adjustment to university life as a function of relationships with parents. *Journal of Adolescent Research*, 15(1), 9-37.
- Van Overwalle, F. (1989). Success and failure of freshmen at university: a search for determinants. *Higher Education*, 18(3), 287-308.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeh, S. K. (2006). Campus life of and its meaning to university students. Integrated higher education database system, (Erişim: 20.04.2019). <http://www.cher.ntnu.edu.tw/epaperi/topics/nindex2.php?no=3>
- Youniss, J. (1980). *Parents and peers in social development: A Sullivan-Piaget perspective*. Chicago: University of Chicago Press.
- Yun Lee, S. (2008). *Peer reciprocity, acceptance and friendship quality in children with autism in general educational settings*. (Doctoral thesis). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3335941).
- Zea, M. C., Jarama, S. L., & Bianchi, F. T. (1995). Social support and psychosocial competence: Explaining the adaptation to college of ethnically diverse students. *American Journal of Community Psychology*, 23(4), 509-531.